

Početna Stranica > ... > Vaša Prava > Prava Maloljetnika U Sudskim Postupcima > Romania

Prava maloljetnika u sudskim postupcima

Sadržaj omogućio
Rumunjska

Rumunjska

1. Pravna sposobnost djece

Pravna sposobnost (*capacitatea de folosință*) je sposobnost osobe da ima građanska prava i obveze. Pravna sposobnost započinje rođenjem, a završava smrću.

Djelatna sposobnost (*capacitatea de exercițiu*) je sposobnost osobe da samostalno sklapa građanskopravne poslove. Potpuna djelatna sposobnost počinje kad osoba navrší 18 godina.

Maloljetnici mogu steći potpunu djelatnu sposobnost i sklapanjem braka.

Sud za skrbništvo (*instanța de tutelă*) može iz opravdanih razloga priznati potpunu djelatnu sposobnost maloljetnika s navršeni 16 godina. U tu će svrhu saslušati i roditelje ili skrbnike maloljetnika i prema potrebi uzeti u obzir mišljenje obiteljskog vijeća.

Maloljetnici s navršeni 14 godina imaju ograničenu djelatnu sposobnost.

Osoba ograničene djelatne sposobnosti sklapa pravne poslove uz suglasnost roditelja ili skrbnika, a u slučajevima propisanim zakonom u skladu s mišljenjem obiteljskog vijeća (ako postoji) i odobrenjem suda za skrbništvo.

Fizičke osobe koje nemaju djelatnu sposobnost (maloljetnici mlađi od 14 godina, osobe na koje se primjenjuju posebne mjere skrbništva) zastupa zakonski zastupnik.

Maloljetnici mlađi od 14 godina ne snose kaznenu odgovornost. Prema zakonu maloljetnici od 14 do 16 godina mogu biti kazneno odgovorni samo ako se dokaže da su svjesno počinili kazneno djelo, dok maloljetnici s navršeni 16 godina snose kaznenu odgovornost.

Odgojna mjera bez oduzimanja slobode izriče se maloljetniku koji je u trenutku počinjenja kaznenog djela imao od 14 do 18 godina. Odgojna mjera oduzimanja slobode može se izreći maloljetniku od 14 do 18 godina u sljedećim slučajevima:

1. ako je počinio drugo kazneno djelo za koje mu je izrečena i provedena odgojna mjera ili je njezina provedba započela prije počinjenja kaznenog djela za koje mu se sudi
2. ako je za počinjeno kazneno djelo zakonom propisana kazna zatvora od najmanje sedam godina ili doživotni zatvor.

2. Pristup odgovarajućim postupcima; posebni mehanizmi i postupci potpore za djecu

Maloljetnički i obiteljski sud u Braşovu (*Tribunalul pentru Minori și Familie Braşov*) jedini je specijalizirani sud te vrste u Rumunjskoj.

Taj je specijalizirani sud nadležan za odlučivanje u kaznenim predmetima (u kojima je najmanje jedan od tuženika ili jedna od oštećenih stranaka maloljetna) i građanskim predmetima (sporovima oko smještaja i posvojenja).

Maloljetnički i obiteljski sud u Braşovu ima teritorijalnu nadležnost u okrugu Braşovu, dok o drugim predmetima u kojima sudjeluju maloljetnici odlučuju redovni sudovi.

Za procjenu i pružanje usluga potpore i zaštite djeci žrtvama nadležni su specijalizirani odjeli Glavne uprave za socijalnu pomoć i zaštitu djece (Direcţiile Generale de Asistenţă Socială şi Protecţie a Copilului) koji interveniraju u slučaju zlostavljanja, zanemarivanja, trgovine ljudima, migracije i repatrijacije u skladu sa Zakonom br. 272/2004 o zaštiti i promicanju prava djeteta i Vladinom odlukom br. 49/2011 o odobravanju okvirne metodologije za sprečavanje i intervenciju u okviru multidisciplinarnih timova i mreža u slučajevima nasilja nad djecom i u kućanstvu te metodologije za multidisciplinarnu i međuinstitucijsku intervenciju u predmetima koji uključuju djecu koja su žrtve radnog iskorištavanja ili su u opasnosti da to postanu, djecu koja su žrtve trgovine ljudima i rumunjsku djecu migrante koja su žrtve drugih oblika nasilja u drugim državama.

Radna skupina koja se bavi problemima žrtava osnovana je 2020. u okviru Ministarstva pravosuđa (*Ministerul Justiţiei*). Među njezinim najvažnijim ciljevima su uređenje posebnih prostorija za saslušanje maloljetnika, specijalizirano osposobljavanje stručnjaka o postupanju s raznim vrstama kaznenih djela i žrtava, uspostava neslužbene mreže stručnjaka odgovornih za postupanje sa žrtvama kaznenih djela protiv spolne slobode i poboljšanje forenzičkih usluga za žrtve kaznenih djela.

Organizacija Save the Children Romania (Salvaţi Copiii România) otvorila je u Bukureštu u partnerstvu sa 6. sektorom Glavne uprave za socijalnu pomoć i zaštitu djece (Direcţia Generală de Asistenţă Socială i Protecţia Copilului Sector 6) prvi pilot-centar po modelu Barnahusa (dječje kuće) za djecu žrtve seksualnog zlostavljanja i ekstremnog nasilja u kućanstvu. Centar se temelji na integriranom modelu Barnahusa koji obuhvaća složene usluge, psihološku i medicinsku procjenu te saslušanje i zaštitu djece žrtava seksualnog zlostavljanja i ekstremnog nasilja u kućanstvu.

Državno odvjetništvo pri Vrhovnom kasacijskom sudu (*Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie*) započelo je početkom 2022. u suradnji s Agencijom Europske unije za temeljna prava (FRA), Ministarstvom pravosuđa i Glavnom upravom za socijalnu pomoć i zaštitu djece provedbu projekta čiji je opći cilj postizanje učinkovitog, pristupačnog i kvalitetnog kaznenopravnog sustava za djecu žrtve kaznenih djela i zločina iz mržnje. Aktivnosti u okviru tog projekta uključuju obnovu, uređenje i opremanje 35 prostorija za saslušanje maloljetnika, izradu dviju tematskih analiza o situaciji sa zločinima iz mržnje i djecom kao žrtvama kaznenih djela, osmišljavanje vodiča (za otkrivanje i kazneni progon zločina iz mržnje / saslušanje maloljetnih žrtava i kazneni progon kaznenih djela protiv njih) i specijalizirano osposobljavanje tužitelja i drugih stručnjaka kako bi se produbilo znanje i stvorila svijest o potrebama žrtava zločina iz mržnje i djece žrtava kaznenih djela, među ostalim iz romske manjine.

Kako bi omogućilo provedbu predviđenog projekta stručnog pravosudnog osposobljavanja i izgradnje kapaciteta, Visoko sudsko vijeće (*Consiliul Superior al Magistraturii*) trenutačno daje na raspolaganje 47 prostorija za saslušanje maloljetnika na sudovima u cijeloj zemlji u skladu s međunarodnim standardima za saslušanje maloljetnika.

S druge strane, Zakon o kaznenom postupku (*Codul de procedură penală*) propisuje da tijelo kaznenog progona može naložiti zakonski predviđene mjere zaštite oštećene stranke kako bi se zaštitila njezina privatnost ili dostojanstvo odnosno ako bi joj zbog puštanja ili bijega počinitelja na slobodu mogla biti ugrožena privatnost ili dostojanstvo ili nanesena šteta (bez obzira na prirodu ili opseg te štete). Djeca, žrtve koje ovise o počinitelju, žrtve terorizma, organiziranog kriminala, trgovine ljudima, nasilja u bliskim odnosima, seksualnog nasilja i iskorištavanja, zločina iz mržnje, diskriminacije i predrasuda (posebno na temelju na njihovih osobina), osobe s invaliditetom i žrtve koje su pretrpjele znatnu štetu zbog težine kaznenog djela smatraju se ranjivima.

Zakon o kaznenom postupku sadržava i odredbe o saslušanju maloljetnika.

Naime, Zakon o kaznenom postupku propisuje da se oštećene stranke i svjedoci mlađi od 14 godina saslušavaju u nazočnosti jednog od roditelja, skrbnika ili zaposlenika/predstavnika ustanove zadužene za odgoj i obrazovanje djeteta, kao i psihologa po izboru pravosudnog tijela. Psiholog za vrijeme sudskog postupka daje stručne savjete maloljetniku.

Ako je riječ o oštećenim strankama za koje su zakonom utvrđene posebne potrebe za zaštitom, pravosudno tijelo nalaže najmanje jednu od sljedećih mjera, pri čemu ne dovodi u pitanje pravilno odvijanje postupka ili prava i interese stranaka:

1. saslušanje u prostorima namijenjenima ili prilagođenima za tu svrhu
2. saslušanje preko ili u nazočnosti psihologa ili drugog stručnjaka za savjetovanje žrtava
3. saslušanje i eventualno ponovno saslušanje koje po mogućnosti provodi ista osoba ako pravosudno tijelo smatra da to ne narušava pravilno odvijanje postupka ili prava i interese stranaka
4. saslušanje uz pomoć videokonferencijske opreme ili drugih tehničkih komunikacijskih sredstava u privremenom smještaju koji je određen kao zaštitna mjera.

Saslušanje i prema potrebi ponovno saslušanje oštećenih stranaka koje su bile žrtve kaznenih djela lošeg postupanja prema maloljetnicima, nasilja u kućanstvu, trgovine i iskorištavanja ranjivih osoba, protiv spolne slobode i integriteta itd., kao i u drugim slučajevima u kojima se to zbog okolnosti kaznenog djela smatra potrebnim, provodi isključivo osoba istog spola kao i oštećena stranka. Ako to nije moguće, saslušanje i prema potrebi ponovno saslušanje oštećenih stranaka može obaviti osoba suprotnog spola uz suglasnost odvjetnika i psihologa ili drugog stručnjaka za savjetovanje žrtava ne dovodeći u pitanje pravilno odvijanje postupka ili prava i interese stranaka.

U skladu sa Zakonom o kaznenom postupku predmeti u kojima su oštećene stranke maloljetnici, žrtve kaznenih djela lošeg postupanja prema maloljetnicima, nasilja u kućanstvu, trgovine i iskorištavanja ranjivih osoba, protiv spolne slobode i integriteta itd. rješavaju se hitno jer su prioritet. Ako sud ocijeni da izlaganje određenih dokaza može naškoditi maloljetnoj oštećenoj stranki mlađoj od 16 godina koja je žrtva kaznenih djela lošeg postupanja prema maloljetnicima, nasilja u kućanstvu, trgovine i iskorištavanja ranjivih osoba, protiv spolne slobode i integriteta itd., naredit će da se udalji sa saslušanja.

Prema Zakonu o kaznenom postupku sud iznimno može izdati nalog za uhićenje i slanje maloljetnika u istražni zatvor samo ako oduzimanje slobode ne bi ostavilo posljedice na njegovu osobnost i razvoj koje su nerazmjerne željenom cilju te mjere.

Trajanje mjere istražnog zatvora određuje se uzimajući u obzir dob okrivljenika na dan kad je mjera naložena, produljena ili zadržana.

Građanski zakonik (*Codul civil*) propisuje da se dijete s navršениh 10 godina mora saslušati u okviru upravnih ili sudskih postupaka koji se odnose na njega. Međutim, smije se saslušati i dijete mlađe od 10 godina ako nadležno tijelo to smatra potrebnim za donošenje presude. Pravo na saslušanje podrazumijeva mogućnost da dijete zatraži i dobije sve informacije primjerene njegovoj dobi, da izrazi svoje mišljenje i da ga se obavijesti o mogućim posljedicama tog koraka i o posljedicama svake odluke koja se na njega odnosi. Mišljenje saslušanog djeteta uzima se u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti.

3. Osposobljavanje stručnjaka

Visoko sudsko vijeće kao nositelj projekta u partnerstvu s Nacionalnim pravosudnim institutom (*Institutul Național al Magistraturii*), Nacionalnom upravnom školom i Norveškom sudskom upravom provodi predviđeni projekt „Pravosudno osposobljavanje i izgradnja kapaciteta”, koji se financira iz programa „Pravosuđe” norveškog financijskog mehanizma (NFM) za razdoblje 2014. – 2021.

U okviru tog projekta Visoko sudsko vijeće i Nacionalni pravosudni institut najavili su postupak odabira stručnjaka radi osmišljavanja dugoročnog programa osposobljavanja u području tehnika za saslušanje maloljetnika (pravosuđe prilagođeno djeci) u građanskim postupcima. Stručnjak će biti odabran među stručnim osobljem zaduženim za vođenje aktivnosti osposobljavanja u području tehnika za saslušanje maloljetnika organiziranih u okviru projekta koji je posebno usmjeren na posebnosti romskog stanovništva.

Projekt će uroditi korisnim resursom za Nacionalni pravosudni institut za dugoročno kontinuirano osposobljavanje sudaca i tužitelja o tehnikama saslušanja maloljetnika u građanskim i kaznenim sudskim postupcima koji će omogućiti dosljedan pristup iz perspektive nacionalne i europske prakse.

Kako bi osoblje za osposobljavanje s Nacionalnog pravosudnog instituta dobilo praktičnu potporu, izradit će se dugoročni program osposobljavanja (kurikulum) za tehnike saslušanja maloljetnika (pravosuđe prilagođeno djeci)

koji će jamčiti dosljedan pristup saslušanju maloljetnika asimilacijom tehnika ispitivanja djece i tako pridonijeti prilagodbi pravosuđa djeci kao najvažnijem cilju rumunjskog pravosudnog sustava.

4. Pristup pravnim lijekovima

Na maloljetnike se ne primjenjuju nikakve posebne odredbe.

U građanskim stvarima stranke u postupku koje opravdaju interes, kao i u slučajevima predviđenima zakonom, druga tijela ili osobe koje nisu zadovoljne presudom mogu se žaliti na nju. Tužitelj može tražiti pravnu zaštitu protiv sudskih presuda kad god je to potrebno radi zaštite prava, sloboda i legitimnih interesa maloljetnika, osoba koje primaju pravni savjet ili na koje se primjenjuju posebne mjere skrbištva i nestalih osoba, kao i u drugim slučajevima koji su izričito predviđeni zakonom.

Pravna pomoć obvezna je u kaznenom postupku ako je osumnjičenik ili okrivljenik maloljetnik. Pravna se pomoć oštećenoj stranci mora pružiti ako ona nema djelatnu sposobnost ili joj je ta sposobnost ograničena te ako je žrtva kaznenih djela lošeg postupanja prema maloljetnicima, nasilja u obitelji, trgovine i iskorištavanja ranjivih osoba, kaznenih djela protiv spolne slobode i integriteta itd.

5. Posvojenje

Posvojenje je pravni postupak kojim se između posvojitelja i posvojenika uspostavlja odnos roditelja i djeteta, kao i obiteljske veze između posvojenika i srodnika posvojitelja.

Posvojenje podliježe svim sljedećim načelima: najboljem interesu djeteta, potrebi da se djetetu omogući odgoj i obrazovanje u obiteljskoj okolini, kontinuitetu djetetova odgoja i obrazovanja s obzirom na njegovo etničko, jezično, vjersko i kulturno podrijetlo te ekspeditivnosti svih radnji povezanih s postupkom posvojenja.

Postupak posvojenja uređen je Građanskim zakonikom (člancima od 451. do 482.).

■ Posljednji put ažurirano: 27/02/2025

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.